

Kringerigheid in de aardappelteelt

Tabaksratelvirus: een bedreiging voor de aardappelteelt op lichte grond

Zoals de meeste virussen wordt ook het Tabaksratelvirus overgebracht door een vector. Deze keer geen bladluis, maar een aaltje. Alleen vrijlevende aaltjes uit de groepen *Trichodorus* en *Paratrachodorus* zijn hiertoe in staat. Deze komen voor op lichte zand en zavelgronden met een afslibbaarheid tot 15%.

De manier van verspreiding is te vergelijken met die door bladluizen. Het aaltje neemt het virus op van een besmette plant en geeft het bij de volgende plant weer af. Afwijkend van bijvoorbeeld het Y- en bladrolvirus is dat Tabaksratelvirus zich goed op een hele reeks van verschillende gewassen kan vermeerderen en in stand houden. Hieronder vallen de meeste granen en kruisbloemigen en helaas ook de meeste onkruiden. De beheersbaarheid is dus complexer dan die van Y-virus en bladrol-virus.

De kans op besmetting wordt bepaald door het aantal aaltjes dat het virus bij zich draagt. In praktijk blijkt dat maar een deel van de aaltjes besmet is. Dit is mede afhankelijk van de voorvrucht. Een voorbeeld: Hoewel bladrammenas en gele mosterd het aaltje matig vermeerderen, blijkt de virusvermeerdering sterk te verschillen. Na bladrammenas heeft dit kleine aantal aaltjes weinig virus bij zich. Op gele mosterd vermeerderd het virus zich echter sterk en de uiteindelijke kans op besmetting is, ondanks het geringe aantal aaltjes, groot.

Het aantal gewassen in het bouwplan is vaak zeer divers. Veel van deze gewassen vermeerderen het aaltje en virus matig tot goed. De virusdruk zal

bij het begin van de aardappelteelt hoog zijn en de kans op kringerigheid is groot. Ook de inzet van klavers in het bouwplan kan onbedoeld problemen met zich meebrengen. Ook zij vermeerderen het aaltje en/of het virus goed. Uit onderzoek komt wikke een stuk positiever naar voren.

Het is dus zaak de virusdruk te beperken. Dit is echter ook meteen de meest complexe weg. De keuze voor een gewas wordt echter niet alleen bepaald door de waardplantgeschiktheid* voor aaltje en virus maar wordt eerder bepaald door het rendement van dat ene gewas. Gezien het effect op de voorvrucht kan dit averechts uitpakken en het rendement van het totale bouwplan uiteindelijk verlagen.

De inzet van bladrammenas als groenbemester is wel sterk aan te raden. Met name als stoppelteelt in de jaren voorafgaand aan de aardappelteelt is dit verstandig. Langjarig bouwplanonderzoek, gangbare teelt weliswaar, heeft laten zien dat alleen de groenbemesterkeuze al het percentage kringerigheid kan doen halveren.

De kans dat het aardappelras Santé is, is groot. Santé is echter relatief gevoe- ➤

Tabaksratelvirus is de veroorzaker van kringerigheid in aardappel. Het virus kan kringen en stippen in het knolvlees veroorzaken en in het loof kan het zich uiten als stengelbont. Bij een zware aantasting wordt de partij ongeschikt voor verwerking of als tafelaardappel. Ook in de pootgoedteelt wordt een grens gehanteerd waarbij een partij in klasse wordt verlaagd. Het is dus zaak te voorkomen dat het virus in de plant komt. Is de kans op besmetting aanwezig is er nog de mogelijkheid een minder gevoelig aardappelras te telen.

Necrotische kringen in het aardappelras Roxy, veroorzaakt door Tabaksratelvirus.

Stippen in knolvlees veroorzaakt door Tabaksratelvirus.

Foto's: PPO/Leljeveld

* Voor een compleet waardplantenoverzicht zie Aaltjesmanagement in de akkerbouw 2000, gratis te verkrijgen bij PPO-AGV, telefoon 0320-291111